

עפ"ת 17317/07/22 - ויסאם בדארנה, נגד מדינת-ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ת 17317-07-22 בדארנה נ' מדינת ישראל
תיק חיזוני: 49001/2020

מספר פל"א 49001/2020

בפני כבוד השופט אברהים בולום
המעורער:
ויסאם בדארנה,
עו"י ב"כ עו"ד מוחמד יאסין

- נגד -
המשיבה:
מדינת-ישראל
עו"י פרקליטות מחוז חיפה=פלילי

פסק דין

1. ערעור על החלטה מיום 21.10.21 שבגדраה נדחתה בבקשת המערער לביטול הכרעת הדיון שניתנה בהיעדרו (להלן: **ההחלטה**), גם נגד חומרת העונש בגזר-דין מיום 15.5.22 (להלן: **ג"ד**), שניתנו בבית המשפט השלום לתעבורה בעכו (כב' השופטת אסתר טפטה גרד) בתיק פל"א 20-04-5967.

כתב האישום

2. כעולה מכתב האישום שהוגש לבהמ"ש קמא, ביום 1.2.20, סמוך לשעה 1:20, המערער נהג ברכב פרטי בכביש פנימי בעיר ערבה, ונעצר על ידי שוטרים. אותה עת המערער נהג כשהוא נתן תחת השפעת סמים מסוכנים, כך שבבדיקת דגימת שתן שלו נמצא סם מסוון מסווג קנאביס, וגם נהג ברכב ללא תעודה ביטוח תקיפה.

בכתב האישום יוחס למערער ביצוע עבירה תחת השפעת סמים - עבירה לפי סעיף 62(3) לפקודת התעבורה (נ"ח) תשכ"א-1961 וגם עבירה של נהיגה ברכב ללא ביטוח - עבירה לפי סעיף 2 א לפקודת ביטוח רכב מנوعי (נ"ח), תש"ל-1970.

עוד חשוב לציין, כי בסוף כתב האישום המשיבה הודיעה לבהמ"ש בזו הלשון:

עמוד 1

© verdicts.co.il - כל הזכויות שמורות לאתר פסק דין

"בהתאם לסעיפים 15, ו-15א לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, מודיעה המאשימה כי ישנה אפשרות שההתביעה תעורר למאסר בפועל בגין נאשם"

ההחלטה וגזר דין

3. המערער הורשע בהעדתו ביום 20.12.3, לאחר שלא התייצב לדין. יצוין, כי בסוף הכרעת הדין, שכאמור ניתנה בהיעדר, ניתן גם צו הבאה כנגד המערער.

המעערער הגיע בקשה לביטול הכרעת הדין, שנדחתה. בהחלטה בהמ"ש קמא הבahir, כי המערער זומן לדין, שכן מעיון באישור המסירה עולה כי "סרב לקבל-הודבק". גם טענותו של המערער כי הותרת הכרעת הדין על כנה תגרום לו לעיוות דין נדחתה, זאת מהטעם, אך הוסבר, כי טענותיו וכפירתו בביטול העבירות נתענו בעלה מא.

4. בהמשך הצדדים טענו לעונש וניתן גז"ד שבגדרו בהמ"ש קמא הטיל על המערער מאסר על תנאי לשולשה חודשים למשך שלוש שנים, והתנאי שהמעערער לא יעבור בתקופה הנ"ל עבירה של נהיגה בזמן פסילה או נהיגה ללא רשות נהיגה תקף או נהיגה בשכרות; כן פסילה מלהוג במשך 24 חודשים, ועודשים נלוויים נוספים.

טענות הצדדים

5. המערער טען כי בהמ"ש קמא הקפיד עמו יתר על המידה עת דחה את בקשתו לביטול הכרעת הדין. לגשת המערער, המסירה לא הייתה כדין כי נגרם לו עיוות דין נוכח חומרת העבירה והעונש שהוטל עליו בסוף ההליך. בהקשר זה המערער גם טען, כי מחובת בהמ"ש לפני הרשעתו בהעדר לבחון האם הדבר עלול לגרום לו לעיוות דין, זאת כמצאות סע' 0(240)(א)(3) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, (להלן: **חсад"פ**) - דבר שלא נעשה.

המעערער טען לחילופין, כי גם באשר לעונש בהמ"ש קמא החמיר עמו, שכן במקרה זה קיימות נסיבות המצדיקות הקלה ממשועות ברכיבי הענישה.

6. מנגד, המשיבה בדעה כי המסירה הייתה כדין, וזה היה המערער שלא טרח להתייצב. אף יתרה מכך, המשיבה הגיעה כי במקרה זה לא נגרם עיוות דין למעערער, נוכח עצמת הראיות והעובדת שהעונש שהוטל עליו הוא בהחלט סביר ומואزن.

דין והכרעה

7. כקבוע בסע' 0(240)(א)(2) **חסד"פ**, בעבירות לפי פקודת התעבורה שלא גרמו לתאונת דרכים שהטבה חבלה

של ממש, יראו נאשם שלא התייצב (הוא וסניגור מטעמו) כמורה בכל העובדות שנערכו בכתב האישום. במצב דברי זה מורה לנו סע' 0240(א) (3) לחסד"פ:

"(3) בית המשפט רשאי לדון נאשם לפי הוראות פסקה (2), שלא בפניו, אם הוא סבור שלא יהיה שופיטתו על דרך זו משום עיוות דין לנאשם ובלבד שלא יטיל עליו עונש מאסר. אין בהוראות פסקה זו כדי למנוע מבית המשפט להטיל מאסר במקומם קנס ובלבד שבזמןנה למשפט צוין כי ניתן להטיל מאסר כאמור אם הנאשם לא יתייצב; צו מאסר לביצוע מאסר במקומם קנס שניתן שלא בנסיבות הנידון או סניגורו יבוצע בהתאם להוראות סעיף 129א(ג)".

8. באשר לנאשם בעבירות תעבורה, למעט בתאונה שבuckleותה נגרמה חבלת גוף, שלא התייצב לדין למרות שהזמן כדין, קיימת חזקת הודהה בכל העובדות בכתב האישום, וביהם"ש רשאי לדון נאשם זה בהיעדרו. על התכליות שביסוד הוראה זו עמד ביהם"ש העליון בזוז הלשון:

"מרבית עבירות התנוועה הן קלות, ואם הנאשם אינו חולק על אשמתו בעבירה המיחסת לו, והוא מוכן להותיר לבית-המשפט להרשייעו ולגזר את דיןו שלא בנסיבות, רשאי בית-המשפט לעשות כן. מכון מפיקים תועלת הן הנאשם הן המערכת השיפוטית והציבור: הנאשם מצדו אינו נדרש לבטל את עיסוקיו כדי ליטול חלק בדיון. מנוקדות מבטם של המערכת השיפוטית והציבור, הדיון הוא קצר, ואי-התיצבות הנאשם אינה מביאה לדחית הדיון, וכך נחסך זמן שיפוטי. סעיף 240 לחוק מיועד גם למנוע מצבים שבהם יוכל הנאשם לסכל את ההליך או לעכבו באמצעות אי-התיצבותו בתחילת המשפט או בהמשכו. בשני המקרים רואים בנאשם כמורה בעובדות של כתבי-האישום, וניתן לדון בעניינו שלא בנסיבות ולגזר את דיןו. הودעה מפורשת בנוסח זה ניתנת בהזמןנה למשפט הנמסרת לנאשם. כאמור בסעיף 240, ההסדר של דין בהיעדר הנאשם כפוף לשיקול-דעתו של בית-המשפט, אשר ימנע מהחילו שעיה שהוא סביר כי עלול להיגרם עקב כך עיוות דין לנאשם". (רע"פ 9142/01 איטליה נ' מדינת ישראל, פסקה 4 (2.10.03).

המדובר במסמכות שברשות וביהם"ש יכול הסדר זה על עניינו של הנאשם לפני "אם הוא סבור שלא יהיה שופיטתו על דרך זו משום עיוות דין לנאשם ובלבד שלא יטיל עליו עונש מאסר".

9. הווה אומר, היעדרות מדין לא מביאה בכלל מצב להרשעה בעבירות תעבורה בקיומה של הזמןה כדין, אלא על ביהם"ש לבחון גם ליתן בהחלטתו ביטוי מפורש לכך ש שקל ולא מצא כי שפיטת הנאשם בהיעדרו עלולה להשפלו לעיוות דין. חשוב לציין, כי הימנעות בהם"ש מהתייחסות לשאלת עיוות הדיון במסגרת הכרעת הדיון לא מובילה, לכשעצמה, לביטולה, לרע"פ 1614/05 קובי אלה נ' מדינת ישראל (4.4.05), שכן ניתן לרפא מחדל זה בשלב מאוחר

ויתר, למשל במסגרת ההחלטה בבקשת לביטול הכרעת הדין תוך התייחסות מפורטת לטענות הנאשם בקשר זה (רע"פ 400/20 **אולגה בלכר נ' מדינת ישראל**, פסקה 6 (2.4.20)).

10. בבחינת שאלת עיינות הדיון בהחלטה וגם בג"ד, ביהם"ש קמא לא נתן את דעתו להוראה שקיבלה ביטוי בסע' 15(ג) לחס"פ, לפיה :

"**15א.** (א) (1) סבר טובע כי קיימת אפשרות שיבקש מבית המשפט להטיל על הנאשם עונש מאסר בפועל אם יורשע, יודיע על כך התובע לבית המשפט במועד הגשת כתב האישום או במועד אחר לפני תחילת המשפט.
(2) מסר התובע לבית משפט הודעה כאמור בפסקה (1), יודיע על כך בית המשפט לנאים ולסניגורייה הציבורית.

...

(ג) מסר התובע הודעה לפי הוראות סעיף זה, ימונה לנאים שאינו מיוצג, סניגור."

הוראה זו לא משaira בידי בית המשפט שיקול-דעת (ע"פ 632/83 הרוש נ' מדינת ישראל, פ"ד לט(1) 266, 253 (1985)., ביהם"ש חייב לפני תחילת הדיון בעניינו של אותו הנאשם נמסרה הודעה בדבר האפשרות להטיל עליו עונש מאסר, למנות לו סניגור באמ נאים זה אינו מיוצג, שכן : "עינינו הראות, כי המצב ממנו חשש המחוקק הוא מצב של העדר ייצוג, הפוגע באפשרות הנאשם להציגו בפני האישומים שכונגדו; זאת חלק אינהרנטי מן הזכות להליך הוגן" (רע"פ 8058/12 חוסין ابو לבן נ' מדינת ישראל, פסקה י"א (12.11.12)).

לפני תחילת הדיון בעניינו של הנאשם לגבי הודעה לפי סע' 15א לחס"פ, יודא ביהם"ש אם הנאשם מיוצג ובاهיעדר יציג יmana לו סניגור. הדבר לא ניתן לשיקול דעתו של ביהם"ש, והיעדרות בדיון לא מבטלת גם לא מעוררת חובה זו, אשר יש להקפיד על יישומה.

11. כידוע, עיונות דין יכול להתרחש, בין היתר, במקרה וקיים אפשרות כי התוצאה תהיה שונה אלמלא נפל פגם בהליך, או שהוא פגם הוא חמוץ ויורד לשורשו של עניין דבר המקיים חזקה שנגרם עיונות דין גם בהיעדרו של קשר סיבתי בין הפגם לתוצאה (ע"פ 6920/07 אורי חסן נ' מדינת ישראל, פסקה 8 והאסמכתאות שם (4.9.07)).

אני סבור, כי במקרה זה, לאור הודעה המשיבה כי בדעתה לעונש של מאסר בפועל, לא מונה סניגור למטרות החובה הקבועה בדיון והרשעת המערער בהיעדרו בעבירה חמורה כשהוא צפוי גם לעונש של מאסר, דבר שהתmesh בסופו של דבר, נגרם למערער עיונות דין. התעלומות מחובה הקבועה בדיון למינוי סניגור מהוות פגם היורד לשורשו של עניין, שכן הוראה זו מותנת ביטוי : "**לחשיבותה של זכות היציג בהליכים פליליים זכויות יסודית ומרכזית בשיטתנו המשפטית. זכות זו נועדה להבטיח שהנאשם יזכה למשפט הוגן ויכול לנצל באמצעות סיגורו את הגנתו כראוי ולממש את זכויותיו העומדות לו על פי דין.**" (ע"פ 7335/05 הסניגורייה הציבורית נ' מדינת ישראל ואח', פ"ד ס(2) (15.9.05) 354, 346).

היה נכון וראוי במקרה זה ליתן נגד המערער צו הבהאה, כפי שנעשה בסוף הכרעת הדיון, ולדוחות לדין נסף. בדיון הנדרה לברר האם המערער מוצג, ואם לא - למנות לו סניגור ואז לבצע הקראה ולשםו תשובתו לכטב האישום. לעניין השחתת זמנה של ביהם"ש בשל היעדרותו של הנאשם שאון ביסודה הסביר, האיזון נמצא בחובבו בתשלום הוצאות משפט לאוצר המדינה כמובן לאחר שמיעת טיעוני בהקשר זה.

12. חיזוק למסקנתי זו אני מוצא גם בסיג שבסע' 240(א)(3) "ובלבד שלא יטיל עליו עונש מאסר". מחריג זה ניתן לעמוד על כוונת החוק לפיה יש להකפיד כי כל הנאשם הצפוי לעונש מאסר יקבל את יומו במלואו. גם אם הנאשם התרשל משלא התיצב לישיבה ובכך גרם לשחתת זמנה של ביהם"ש, אולם שעה שקיימת אפשרות להטלת מאסר בפועל וחובה למינוי סניגור אין זה מצדיק להרשיעו בהיעדרו.

13. הייעילות היא בהחלט שיקול חשוב במיוחד במקרים רבים המוטל על בתי המשפט לטעבורה, אולם עדין יש לנוהג בזירות בהפעלת סמכות זו ביחוד בעבירות חמורות מפקודת הטעבורה, כמו נהיגה בשכבות או בפסילה ועוד כאשר קיימת אפשרות להטלת עונש מאסר על הנאשם. לרוב הנאשם שאינו מוצג לא יודע להעיר את ההשלכות של אי התייצבותו לדין, והרשעתו בהיעדרו ללא יציג ומינוי סניגור כשחoba זו חלה, אינה כודקת ולא מתישבת עם זכותה הבסיסית של הנאשם להליך הוגן.

14. לאור כל האמור, הערעור מתקיים וכפועל יוצא מכך מורה על ביטול הכרעת הדיון וג"ד.

15. ביהם"ש יקבע לפני דין אליו יוזמן המערער באמצעות הסניגור.

המציאות תמציא פס"ד זה לצדים, בהסכמהם, באמצעות הדואר.

ניתן היום, כ"ח تموز תשפ"ב, 27 يولי 2022, בהעדן הצדדים.